

CHRONIQUES STRASBOURGEOISES

Januari – maart 2026

Lucas Dikkers & Ayla Yayla *

Samenvatting | Wie aan Straatsburg en de mensenrechten denkt, denkt aan de jurisprudentie van het EHRM. Er gebeurt echter meer mensenrechtelijks in Straatsburg. In deze kroniek wordt verslag gedaan van activiteiten, beslissingen, aanbevelingen en standpunten van alle andere organen die zich binnen het raamwerk van de Raad van Europa bezighouden met mensenrechtenkwesties.

DOI | 10.54195/NTM.27162

© Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

Introductie

De afgelopen maanden roerde de Raad van Europa zich op verschillende manieren vanwege de vele geopolitieke ontwikkelingen. Zo nam de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) een resolutie aan waarin zij haar zorgen uit over de dreiging van de Verenigde Staten voor de soevereiniteit van Denemarken. De afgelopen maanden heeft Trump meermaals beweerd Groenland voor strategische doeleinden nodig te hebben. De resolutie uit in algemene zin haar zorgen over de erosie van de *rule-based international order*. Die erosie is volgens de resolutie in een stroomversnelling geraakt door de Russische oorlog tegen Oekraïne, die inmiddels vier jaar geleden begon.¹ Over dat onderwerp staan in deze editie van de *Chroniques Strasbourgeoises* opnieuw enkele updates.

Alain Berset, Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, bezocht Genève en Lausanne om de banden van de Raad van Europa en de Verenigde Naties (VN) te versterken. Berset sprak onder andere de VN-mensenrechtenraad toe. Hij herhaalde daar onder andere dat ‘internationaal recht, waaronder mensenrechten, [...] de laatste gedeelde taal [is] die macht kan inperken in een gefragmenteerde wereld’.² In dit verband noemde Berset opnieuw de inval van Oekraïne, de onmacht van internationale instituten in Gaza en de aanval op Venezuela door de Verenigde Staten.³ Ook de aanval op Iran en omliggende landen werd door Berset veroordeeld; hij roept op tot de-escalatie.⁴ Het conflict tussen Rusland en Oekraïne krijgt van de Raad van Europa de meeste aandacht; daarover staat in deze editie weer een update. Verder bespreken we enkele

■ Mr. L.P Dikkers is junior docent en promovendus bij de Radboud Universiteit. Mr. A. Yayla is docent publiekrecht bij de Hogeschool Leiden.

1 PACE, ‘Threats against the international order: the case of Greenland’, res. 2641 (2026), beschikbaar via <https://pace.coe.int/en/files/35878/html>.

2 “‘Europe’s role today is to stand for the force of rules, not the logic of force’ – Alain Berset at UN”, beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/europe-s-role-today-is-to-stand-for-the-force-of-rules-not-the-logic-of-force-alain-beret-at-un>.

3 ‘What democratic security in a rearming Europe?’, beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/secretary-general/-/what-democratic-security-in-a-rearming-europe->

4 ‘Statement by the Secretary General on the escalation in the Middle East’, beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/statement-by-the-secretary-general-on-the-escalation-in-the-middle-east>.

ontwikkelingen over het zogenaamde Barnahus-model; ontwikkelingen over artificiële intelligentie (AI), en over de voorgenomen politieke verklaring over het EVRM en migratie.

Vier jaar oorlog in Oekraïne

Op 24 februari was het vier jaar geleden dat Rusland de oorlog tegen Oekraïne begon. Er werd in Straatsburg een ceremonie georganiseerd om daarbij stil te staan. De ceremonie stond in het teken van solidariteit, vrede en verantwoording. Secretaris Generaal Alain Berset benadrukte dat het tijd is voor vrede en heropbouw en voor een vrij Oekraïne in een veilig Europa. Mykola Tochyt'skyi, ambassadeur voor Oekraïne, bracht een eerbetoon aan iedereen die in de verdediging van Oekraïne is gesneuveld.⁵ Ook het Comité van Ministers benadrukte opnieuw haar steun voor Oekraïne. Het Verdrag voor de oprichting van een internationale claimcommissie, dat op 16 december 2025 werd aangenomen, is inmiddels door 35 staten en de EU ondertekend. Die commissie heeft tot doel om het schadebedrag voor de compensatie van schade veroorzaakt door Rusland in of tegen Oekraïne vast te stellen. Om het opstarten van die commissie in goede banen te leiden, is op 25 februari door het Comité van Ministers een resolutie aangenomen waarin een voorbereidend comité wordt aangewezen. De taken en de opzet van dat comité zijn vastgelegd in een op diezelfde dag aangenomen statuut.⁶ Verder veroordeelt het Comité van Ministers de aanvallen op civiele infrastructuur in Oekraïne en het deporteren van Oekraïense kinderen door Rusland en benadrukt het dat Rusland nog steeds verplicht is om uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) te implementeren, waaronder de uitspraak in de zaak tussen Oekraïne en Nederland tegen Rusland.⁷ Deze onderwerpen staan ook centraal in een statement dat door de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, Michael O'Flaherty, werd uitgebracht. In het licht van het vredesoverleg tussen Oekraïne en Rusland, bemiddeld door de Verenigde Staten, riep hij op tot directe, tastbare hulp voor Oekraïense burgers.⁸

Voor het Speciaal tribunaal voor agressie tegen Oekraïne werd door de Raad van Europa en de EU een akkoord ondertekend. Het project werd geleid door de Raad van Europa; het akkoord ziet specifiek op de financiering van een team dat de institutionele, logistieke en organisatorische fundamenteën van het tribunaal moet voorbereiden. De EU draagt voor nu tien miljoen euro bij. Het team moet onder andere de regels opstellen voor de aanstelling van rechters en aanklagers, en de procedurele regels van het tribunaal vaststellen. Volgens Michael McGrath, EU commissaris voor democratie, rechtvaardigheid, *rule of law* en consumentenbescherming, is het tribunaal essentieel om Rusland ter verantwoording te roepen voor haar agressie ten

5 “‘Ukraine lives in all of us’ – Secretary General Berset”, beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/ukraine-lives-in-all-of-us-secretary-general-berset>.

6 Comité van Ministers, CM/Res (2026)2, aangenomen op 25 februari 2026, beschikbaar via <https://search.coe.int/cm/eng?i=09125948802ab815>.

7 ‘Further support pledged on fourth anniversary of Russia’s war against Ukraine’, beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/further-support-pledged-on-fourth-anniversary-of-russia-s-war-against-ukraine>. Zie over EHRM 9 juli 2025, 8019/16, 43800/14, 28525/20 en 11055/22 (*Oekraïne en Nederland/Rusland*), o.a. de Chroniques Strasbourgeoises in NTM 51-1.

8 ‘Peace talks should bring immediate relief for Ukrainian civilians’, beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/kyiv/-/peace-talks-should-bring-immediate-relief-for-ukrainian-civilians>.

aanzien van Oekraïne. Het tribunaal is daartoe een belangrijke volgende stap.⁹ Hiermee in verband is het ook belangrijk om te benoemen dat het register van schade voor Oekraïne een nieuwe categorie claims heeft geopend, namelijk voor mensen die door de oorlog onvrijwillig zijn ontheemd. Geschat wordt dat zo'n 6,8 miljoen mensen Oekraïne vanwege de oorlog hebben verlaten. De nieuwe claimcategorie maakt het mogelijk om claims in te dienen voor de niet-materiële schade die zij hierdoor hebben opgelopen.¹⁰

In de *Chroniques Strasbourgeoises* in 51-1 signaleerden we dat de Raad van Europa zich nadrukkelijk richt op de bescherming van Oekraïense kinderen.¹¹ Thórdís Kolbrún Reyk-fjord Gylfadóttir, speciaal gezant van de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, beloofde op 5 februari 2026 om de samenwerking met de Verenigde Naties (VN) en andere internationale actoren te versterken om de situatie van deze kinderen te verbeteren. Die belofte deed ze precies een jaar na het ingaan van haar mandaat. Volgens Gylfadóttir is deze samenwerking een test van de gezamenlijke geloofwaardigheid van de Raad van Europa en de VN. Voor haar mandaat benoemt Gylfadóttir twee voornaamste prioriteiten: 1) Rusland ter verantwoording roepen voor het schenden van kinderrechten, en 2) het ondersteunen van getraumatiseerde kinderen door psychologische zorg, onderwijs en kindbescherming. De komende maanden gaat zij onder andere op een *fact-finding mission* in Oekraïne, en doet ze haar best om meer bewustzijn voor de situatie van Oekraïense kinderen te creëren.¹²

Nieuwe ontwikkelingen rond het Barnahus-model in Europa

De implementatie van het Barnahus-model¹³ krijgt in verschillende lidstaten van de Raad van Europa opnieuw een duidelijke impuls. Zo vond op 27 januari 2026 in Palma de Mallorca een bijeenkomst plaats ter bevordering van het model op de Balearen, in het kader van het gezamenlijke Raad van Europa-project 'Barnahus in Spain – Strengthening child-friendly justice among Barnahus-type services in Spanish regions'.¹⁴ Meer dan honderd vertegenwoordigers van rechterlijke instanties, overheidsorganisaties en professionals uit de jeugdhulp namen deel aan deze sessie. In de sessie stond het belang van gecoördineerd optreden tussen justitie, zorg en sociale diensten centraal. Daarbij werd voortgebouwd op de ervaringen in Catalonië, waar sinds 2020 Barnahus-centra operationeel zijn en inmiddels veertien locaties functioneren. De bijeenkomst

9 'Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine: Council of Europe, European Union agree to set up advance team', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/special-tribunal-for-the-crime-of-aggression-against-ukraine-council-of-europe-european-union-agree-to-set-up-advance-team>.

10 'Register of Damage for Ukraine opens claims to Ukrainian refugees abroad', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/register-of-damage-opens-claims-to-ukrainian-refugees-abroad>.

11 L.P. Dikkers & A. Yayla, 'Chroniques Strasbourgeoises', NTM 51-1, 2026.

12 'Co-operation to support children of Ukraine is a test of our collective credibility, says Council of Europe Special Envoy in exchange of views with United Nations', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/children/-/co-operation-to-support-children-of-ukraine-is-a-test-of-our-collective-credibility-says-council-of-europe-special-envoy-in-exchange-of-views-with-united-nations>.

13 Dit model organiseert strafrechtelijke en jeugdbeschermingsprocedures rondom seksueel geweld tegen kinderen op een kindvriendelijke wijze.

14 'Raising awareness of the Barnahus model and advancing its implementation in the Balearic Islands', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/children/-/raising-awareness-of-the-barnahus-model-and-advancing-its-implementation-in-the-balearic-islands>.

onderstreepte niet alleen de regionale routekaart voor de Balearen, maar ook de bredere institutionele inspanningen om het model daadwerkelijk in de rechtspraktijk te verankeren en secundair slachtofferschap van minderjarige slachtoffers te voorkomen.¹⁵

In het verlengde hiervan nam de kinderrechtenafdeling van de Raad van Europa op 6 februari 2026 deel aan het eerste Internationale Congres over een integrale aanpak van seksueel geweld tegen kinderen en adolescenten met het Barnahus-model in Barcelona.¹⁶ Dit congres bracht meer dan driehonderd nationale en internationale experts bijeen en bood ruimte voor reflectie op de implementatie in Spanje en andere Europese landen, alsook op de juridische en praktische uitdagingen die daarbij spelen. Tijdens het congres kondigde de Raad van Europa de aanstaande publicatie van een tweede editie van de Europese *mapping*-studie naar Barnahus aan, waarmee de stand van zaken in de verschillende lidstaten systematisch in kaart zal worden gebracht.¹⁷

Ook buiten Spanje wordt het model verder geconsolideerd. Op 4 februari 2026 werd in Zagreb het Human European Legal Professionals (HELP)-opleidingsprogramma over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en misbruik opnieuw gelanceerd in het kader van het gezamenlijke project van de Raad van Europa en de Europese Unie 'Implementing the Barnahus model in Croatia'.¹⁸ De cursus beoogt juridische en andere professionals beter toe te rusten voor een kindgerichte, gendergevoelige en op mensenrechten gebaseerde aanpak.¹⁹

Deze ontwikkelingen illustreren hoe de Raad van Europa inzet op een structurele verankering van kindvriendelijke rechtspleging bij seksueel geweld tegen minderjarigen. Voor Nederlandse juristen is dit relevant in het licht van de voortdurende discussie over gespecialiseerde verhooromgevingen, multidisciplinaire samenwerking en de implementatie van internationale kinderrechtennormen binnen het nationale straf(proces)recht. De verdere uitrol van het Barnahus-model in andere lidstaten biedt daarbij een vergelijkingskader en kan inspiratie bieden voor de doorontwikkeling van de Nederlandse praktijk.

HUDERIA en de Europese governance van artificiële intelligentie

Binnen de Raad van Europa krijgt de normatieve inkadering van artificiële intelligentie in hoog tempo verdere vorm. Tijdens de 1551e vergadering van de Ministers' Deputies heeft het Comité

15 'Raising awareness of the Barnahus model and advancing its implementation in the Balearic Islands', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/children/-/raising-awareness-of-the-barnahus-model-and-advancing-its-implementation-in-the-balearic-islands>.

16 'Council of Europe participates in the First International Congress on Barnahus in Barcelona', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/children/-/council-of-europe-participates-in-the-first-international-congress-on-barnahus-in-barcelona>.

17 De Spaanse ontwikkelingen worden bovendien ondersteund door een steeds gunstiger wettelijk kader, waaronder Organieke Wet 8/2021 (LOPIVI) en Organieke Wet 10/2022, die de positie van minderjarige slachtoffers binnen het strafrecht versterken en een integrale benadering van bescherming en ondersteuning bevorderen. Nieuwe centra worden in 2026 verwacht in onder meer Navarra, Cantabrië en Baskenland, terwijl andere regio's zich in verschillende stadia van implementatie bevinden.

18 'Strengthening child protection from sexual violence in Croatia: Certification and re-launch of the HELP training', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/children/-/strengthening-child-protection-from-sexual-violence-in-croatia-certification-and-re-launch-of-the-help-training>.

19 'Strengthening child protection from sexual violence in Croatia: Certification and re-launch of the HELP training', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/children/-/strengthening-child-protection-from-sexual-violence-in-croatia-certification-and-re-launch-of-the-help-training>.

van Ministers het zogeheten Human Rights Democracy and Rule of Law Impact Assessment (HUDERIA) Model goedgekeurd. HUDERIA²⁰ biedt een gestructureerde methodologie voor de beoordeling van risico's en effecten van AI-systemen op mensenrechten, democratie en de rechtsstaat. Daarmee zet de Raad van Europa een volgende stap in de concretisering van risicogebaseerde toetsing, die voor nationale wetgevers, toezichthouders en rechtspraak direct relevant is.²¹

De praktische uitwerking van deze methodologie stond centraal tijdens HUDERIA Platform II, dat op 12 en 13 februari 2026 in Straatsburg plaatsvond. Onder de Chatham House Rule wisselden experts en praktijkjuristen van gedachten over internationale ontwikkelingen in Artificial Intelligence (AI)-governance en over de toepasbaarheid van de COBRA-resources.²² Daarbij kwamen onder meer de bruikbaarheid en interoperabiliteit van het instrumentarium aan de orde, inclusief vragen rond workflow, verantwoordelijkheidsverdeling, documentatieverplichtingen, operationele waarborgen en klachtenmechanismen. Ook werd vooruitgeblikt op een online tool ter ondersteuning van HUDERIA en op een behoeftanalyse binnen de private sector. De bijeenkomst onderstreepte dat de in 2024 door het Committee on Artificial Intelligence (CAI) aangenomen HUDERIA-methodologie nadrukkelijk is bedoeld als ondersteunend instrument bij de implementatie van het Kaderverdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en rechtsstaat.²³

Tegen deze achtergrond is het institutioneel van belang dat het Comité van Ministers heeft besloten tot de oprichting van het Steering Committee for New and Emerging Digital Technologies (CDNET), dat per 1 januari 2026 operationeel is. Dit nieuwe stuurcomité zal het intergouvernementele werk van de Raad van Europa op het terrein van nieuwe en opkomende digitale technologieën coördineren en het Comité van Ministers voorzien van juridische en beleidsmatige expertise. Totdat de Conferentie van Partijen bij het AI-Kaderverdrag²⁴ formeel is ingesteld na inwerkingtreding daarvan, fungeert CDNET als 'custodian' van het verdrag en bevordert het de ondertekening en ratificatie. Bovendien zet het comité het werk van het CAI voort ten aanzien van niet-bindende richtsnoeren voor risico- en impactbeoordeling van AI-systemen, waaronder HUDERIA.²⁵

Hoewel formele vooruitzichten over de precieze verdere ontwikkeling van CDNET en HUDERIA nog ontbreken, geven de oprichtingsbesluiten en huidige werkprogramma's van de Raad van Europa een eerste richting aan hoe deze instrumenten tot stand zullen komen en invloed kunnen uitoefenen op nationale AI-regelgeving en governance.

20 Dit is ontwikkeld door het Committee on Artificial Intelligence (CAI).

21 'HUDERIA Model: COBRA Resources Approved', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/-/huderia-model-cobra-resources-approved>.

22 Het COBRA-onderdeel operationaliseert deze benadering door gebruikers systematisch informatie te laten verzamelen over de context, het ontwerp en de inzet van een AI-systeem, teneinde potentiële risico's te identificeren en passende governance- en mitigatiemaatregelen te bepalen.

23 Kaderverdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en rechtsstaat, Straatsburg 17 mei 2024, Trb. 2024, p. 47; 'HUDERIA Platform II Advances Practical Approaches to AI Risk and Governance', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/-/huderia-platform-ii-advances-practical-approaches-to-ai-risk-and-governance>.

24 Kaderverdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en rechtsstaat, Straatsburg 17 mei 2024, Trb. 2024, p. 47.

25 'New Committee Established: CDNET', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/-/new-committee-established-cdnet-1>

Databescherming in een tijdperk van AI en geopolitieke verschuivingen

Op 28 januari stond de Raad van Europa stil bij Data Protection Day, een jaarlijkse herinnering aan het belang van privacybescherming en aan het in 1981 voor ondertekening opengestelde en gemoderniseerde Verdrag 108+²⁶ inzake de bescherming van personen bij de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens.²⁷ Dit was het eerste juridisch bindende internationale verdrag op het terrein van databescherming en geldt nog steeds als mondiaal referentiepunt. Met de modernisering in de vorm van Verdrag 108+ wordt beoogd het kader aan te passen aan nieuwe technologische realiteiten, waaronder de snelle ontwikkeling van AI. In een tijd van versnelde digitale transformatie en geopolitieke verschuivingen blijft de bescherming van persoonsgegevens volgens de Raad van Europa een kernvoorwaarde voor het waarborgen van fundamentele rechten en vertrouwen in de digitale omgeving.²⁸

Tijdens een gezamenlijke conferentie van de Raad van Europa en de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming ter gelegenheid van de twintigste editie van Data Protection Day stond de vraag centraal hoe Europa zijn voorttrekkersrol kan behouden. Daarbij werd gereflecteerd op de betekenis van Verdrag 108+ en bijna tien jaar toepassing van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG),²⁹ en op de noodzaak om het normatieve kader toekomstbestendig te houden zonder concessies te doen aan kernbeginselen. Toezichthouders uit verschillende continenten presenteerden hun initiatieven, wat benadrukt dat gegevensbescherming steeds meer een onderwerp van internationale samenwerking en normontwikkeling is.³⁰

Diezelfde ontwikkeling maakt duidelijk dat databescherming steeds vaker raakt aan vraagstukken van gelijke behandeling en non-discriminatie. In een recent webinar presenteerde de Raad van Europa twee publicaties over juridische bescherming tegen algoritmische discriminatie en over richtsnoeren voor gelijkheidsorganen en mensenrechteninstellingen. Aanleiding is de toenemende inzet van AI- en geautomatiseerde besluitvormingssystemen in onder meer arbeid, migratie, rechtshandhaving en sociale zekerheid. Dergelijke systemen kunnen bestaande ongelijkheden reproduceren of versterken, bijvoorbeeld door vooringenomen trainingsdata of discriminerende profilering. De publicaties analyseren in hoeverre recente Europese instrumenten, zoals de EU-AI-verordening en het AI-Kaderverdrag van de Raad van Europa, voldoende waarborgen bieden en waar nog lacunes bestaan.³¹

26 Dit verdrag heeft in de naam het nummer 108 staan omdat het getal verwijst naar het nummer van het oorspronkelijke verdrag uit 1981 binnen de verdragen van Raad van Europa: het teken + verwijst naar de gemoderniseerde versie.

27 Verdrag inzake de bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, Straatsburg 28 januari 1981, Trb. 1988, p. 7.

28 'New challenges for data protection in a changing geopolitical landscape', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/new-challenges-for-data-protection-in-a-changing-geopolitical-landscape-1>.

29 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), PbEU 2016, L 119/1.

30 '20th Data Protection Day', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/20th-data-protection-day>.

31 'Gaps and policies in AI- and algorithm-driven discrimination in Europe', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/democracy-and-human-dignity/-/gaps-and-policies-in-ai-and-algorithm-driven-discrimination-in-europe>.

Wat zich op Europees niveau ontwikkelt, zal doorwerken in het Nederlandse debat over digitalisering van het bestuur en de rechtsbescherming tegen geautomatiseerde besluitvorming. De verwevenheid van gegevensbescherming, AI-regulering en non-discriminatie laat zien dat het in 2026 niet langer alleen gaat om privacy in enge zin, maar om de bredere inrichting van een mensenrechtelijk verantwoorde digitale rechtsstaat.

Politieke verklaring over het EVRM en migratie

Zoals we in voorgaande kronieken bespraken, heeft een groot aantal staten de wens voor een striktere benadering van migratie onder artikel 3 en 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Enkele staten die partij zijn bij het EVRM hebben stellig aangegeven dat het EVRM te veel beperkingen opwerpt om irreguliere migratie te voorkomen, waardoor het bijvoorbeeld te moeilijk is om mensen uit te zetten. Ook zou het EVRM beperkingen opwerpen met betrekking tot migratiemanagement en samenwerkingen met derde landen.³² De onderzoeksafdeling van het Europees Parlement (van de EU; en dus niet de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa) merkt in een rapport op dat, hoewel het EVRM geen Europees recht is, het wel consequenties heeft voor EU-lidstaten en het migratiebeleid dat zij kunnen voeren.³³ Uiteraard werpen de standaarden die uit het EVRM voortvloeien beperkingen op voor het te voeren migratiebeleid, maar de cijfers die in het rapport worden besproken relativeren de zorgen van de lidstaten enigszins. Van de meer dan 420 duizend aangebrachte zaken de afgelopen tien jaar, gaan er slechts iets meer dan 7000 over migratie. Negentig procent van die klachten werden afgewezen; in slechts 450 zaken werd een inbreuk op het EVRM vastgesteld.³⁴ Matthias Guyomar, president van het EHRM, mengde zich bij de presentatie van het jaarlijkse rapport van het EHRM ook kortstondig in deze discussie. Hij benadrukte dat van de 53.450 aanhangige zaken bij het EHRM maar anderhalf procent direct of indirect met migratie te maken heeft.³⁵

Het *Steering Committee for Human Rights* (CDDH) publiceerde op 30 januari een document met een 'preliminair concept' voor een politieke verklaring over het EVRM en migratie. Die verklaring wordt naar verwachting aangenomen op de 135ste sessie van het Comité van Ministers in Chişinău, op 14 en 15 mei 2026.³⁶ Het CDDH heeft de opdracht gekregen om die verklaring voor te bereiden. Academische experts reageren kritisch. Lorenzo Acconciamesa trekt op basis van het document van het CDDH de conclusie dat de door partijstaten uitgesproken zorgen

32 'Joint Statement delivered to the Conference of Ministers of Justice of the Council of Europe, 10 December 2025', beschikbaar via https://um.fi/statements/-/asset_publisher/6zHpMjnlHgl/content/joint-statement-delivered-to-the-conference-of-ministers-of-justice-of-the-council-of-europe-10-december-2025-1/35732.

33 European Parliamentary Research Service, 'Migration and the European Convention on Human Rights', februari 2026, beschikbaar via [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782643/EPRS_BRI\(2026\)782643_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782643/EPRS_BRI(2026)782643_EN.pdf).

34 Zie ook E. Desmet, E. Sevrin & T. Spijkerboer, 'Expert Report: How Strict is the European Court of Human Rights in Migration Cases?', *Strasbourg Observer*, 18 februari 2026, beschikbaar via <https://strasbourgobservers.com/2026/02/18/expert-report-how-strict-is-the-european-court-of-human-rights-in-migration-cases/>.

35 'The European Court of Human Rights publishes its annual report', beschikbaar via <https://www.coe.int/en/web/portal/-/the-european-court-of-human-rights-publishes-its-annual-report>.

36 'Preliminary draft text for the outcome document containing elements for a political declaration', 30 januari 2026, beschikbaar via <https://rm.coe.int/steering-committee-for-human-rights-cddh-preliminary-draft-text-for-the/48802a7498>.

alleszins meevallen.³⁷ Zo legt Acconciamesa uit dat het rapport geen uitspraken bespreekt waarin het EHRM in haar interpretatie van het EVRM te ver zou zijn gegaan. Ook worden er geen algemenere onderdelen uit de rechtspraak van het EHRM geproblematiseerd; het haalt bijvoorbeeld een citaat aan van het EHRM waarin het uitlegt heel voorzichtig te zijn bij het vaststellen dat een uitzetting in strijd met artikel 3 EVRM zou zijn.³⁸ Ook op andere punten heeft het EHRM veel ruimte gegeven aan lidstaten. Acconciamesa leidt uit het rapport dan ook af dat het lidstaten niet zozeer om de rechtspraak van het EHRM gaat, maar om de toepassing van het EVRM door nationale rechtscolleges. Het CDDH stelt voor dat het EHRM meer handvatten kan bieden over hoe haar uitspraken door nationale rechtscolleges toegepast dienen te worden, of dat staten *zelf* richtsnoeren kunnen bieden over hoe de rechtspraak van het EHRM toegepast dient te worden in de nationale rechtsordes. Acconciamesa merkt over dat laatste terecht op dat het een aanval op onafhankelijke rechtspraak behelst. Ook andere reacties op dit nieuwste document zijn hoofdzakelijk kritisch. Het laatste stuk van het CDDH-rapport gaat in op de dialoog tussen het EHRM en andere relevante actoren. Kanstantin Dzehtsiarou typeert het proces over het mogelijke hervormen van het EHRM zoals het tot nu toe plaatsvindt als ‘nepdialoog’, en benadrukt dat het staten er met name om gaat druk op het EHRM uit te oefenen.³⁹ Natasa Mavronicola hekelt in het bijzonder de ‘helderheid over artikel 3 EVRM’ die het rapport aankaart. Het woord helderheid wordt volgens haar gebruikt om te pleiten voor het inperken van de reikwijdte van artikel 3 EVRM. Volgens Mavronicola raakt dit aan de kern van artikel 3 EVRM – wat een absoluut recht is – en mensenrechtenbescherming in algemene zin.⁴⁰

37 L. Acconciamesa, ‘The Steering Committee’s “Preliminary Draft Text” for the Chişinău Declaration: Nothing is Wrong with the ECtHR’s Migration Case-Law’, *EJIL:Talk*, 9 februari 2026, beschikbaar via <https://www.ejiltalk.org/the-steering-committees-preliminary-draft-text-for-the-chisinau-declaration-nothing-is-wrong-with-the-ecthrs-migration-case-law/>.

38 European Parliamentary Research Service, ‘Migration and the European Convention on Human Rights’, februari 2026, beschikbaar via [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782643/EPRS_BRI\(2026\)782643_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/782643/EPRS_BRI(2026)782643_EN.pdf), p. 7.

39 K. Dzehtsiarou ‘“We Make It, You Take It”: Fake Dialogue and Genuine Pressure between the States and the European Court of Human Rights’, *ECHR Blog*, 5 februari 2026, beschikbaar via <https://www.echrblog.com/2026/02/we-make-it-you-take-it-fake-dialogue.html?m=1>.

40 N. Mavronicola, ‘Article 3 ECHR and Chişinău: What Are the Stakes?’, *ECHR Blog*, 4 februari 2026, beschikbaar via <https://www.echrblog.com/2026/02/article-3-echr-and-chisinau-what-are.html>.